

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA DROCHIA
SEDIUL RÎȘCANI

or. Rîșcani, str. 31 August, 9
tel. 025623572, tel./fax. 025622902

e-mail: jrs@justice.md

web page: jrs.justice.md

Cu aviz

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A RM

Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

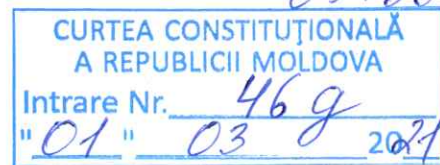
Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani expediază în adresa Dumneavoastră copia încheierii nr. 1-58/2020 pe cauza penală de învinuire a lui Cvasniuc Alina Maxim în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 325 al. (1) CP RM.

Anexă: **Încheierea nr. 1-58/2020 din 22 februarie 2021 - pe 6 file.**

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate- 13 file.

Judecătorul Judecătoriei Drochia,
Sediul Rîșcani

Stanislav Grosu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău, MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I – AUTORII SESIZĂRII

Botnaru Ruslan

Funcția: avocat

II – OBIECTUL SESIZĂRII

2.1 Prezenta sesizare are drept obiect de examinare controlul constituționalității omisiunii legiuitorului de a reglementa un prag minim pentru bunurile promise/oferite/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice în art.325 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120.

2.2 La fel, prezenta sesizare are drept obiect de examinare controlul constituționalității sancțiunii minime cu amenda a articolului 325 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120,:

2.3 Totodată, prezenta sesizare are drept obiect de examinare controlul constituționalității sancțiunii maxime cu amenda a articolului 325 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120, -

obiectul de examinare a constituționalității fiind la moment redat în următoarea formulare:

Articolul 325. Coruperea activă

(1) Promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unei persoane publice sau unei persoane publice străine de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru aceasta sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu închisoare de pînă la 6 ani cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 10000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Aceleași acțiuni săvîrșite:

b) de două sau mai multe persoane;

c) în proporții mari

se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 10000 la 14000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvîrșite:

a) în proporții deosebit de mari;

a1) în privința unei persoane cu funcție de demnitate publică sau a unui funcționar internațional;

b) în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,

se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 12 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 14000 la 18000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Persoana care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii enumerate la art.324 este liberată de răspundere penală dacă ele i-au fost extorcate sau dacă persoana s-a

autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sînt la curent cu infracțiunea pe care a săvîrșit-o.

Astfel, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 22 [*principiul legalității incriminării și a pedepsei*] și 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] din Constituție, și totodată prevederile contestate contravin articolului 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] din Constituție.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

3.1 În procedura Judecătorei Drochia sediul Rîșcani, la judecătorul Stanislav Grosu, se află în examinare cauza penală de învinuire a cet. Cvasniuc Alina de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.325 alin.(1) din Codul Penal.

3.2 După cum rezultă din materialele acumulate de organul de urmărire penală, acesteia i se incriminează că ea, deplasându-se în calitate de pasager cu automobilul de model „Audi A6” cu n/î WOT 11468 la volanul căreia se afla Vitalie Dascălu, pe traseul M-5 în direcția or. Rîșcani – mun. Bălți, fiind stopați la km 104 de către echipajul de patrulare MAI 9908 în componența inspectorilor de patrulare Dumitru Melnic și Serghei Popovici, pentru ignorarea indicatoarelor de semnalizare rutieră, în scopul evitării răspunderii contravenționale conform art.240 alin.(1) și art.228 alin.(7) din Codul contravențional de către șoferul mijlocului de transport, a promis, oferit și dat agenților constatați nominalizați bunuri sub formă de mijloace bănești în sumă de 200 lei, punîndu-i personal prin geamul din dreapta a automobilului de serviciu sub procesul verbal cu privire la contravenție pe care îl ținea în mîină agentul constator Melnic Dumitru, pentru ca ultimul să nu întocmească proces verbal cu privire la constatarea contravențiilor menționate.

3.3 La moment instanța se află la faza cercetării probelor acuzării.

3.4 În pofida acestui fapt, considerăm că minimumul sancțiunii cu amenda prevăzut de articolul 325 alin. (1) din Codul penal nu este proporțional cu scopul urmărit. Astfel, prin prisma prevederilor art.64 din Codul penal care stipulează că o unitate convențională este egală cu 50 lei, sancțiunea cu amenda a articolului 325 alin.(1) din Codul penal ar fi de la 100000 lei la 200000 lei, aceasta urmînd a fi considerată imixtiune în dreptul de proprietate al condamnatului, pentru că, în coraport cu fapta comisă și natura prejudiciului adus, lipsesc persoana vizată de o parte din patrimoniul său, *i.e.* de suma de bani pe care trebuie să o plătească (a se vedea *S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova v. România*, 18 iunie 2013, § 31; *Mamidakis v. Grecia*, 11 ianuarie 2007, § 44).

3.5 Totodată, sancțiunea cu amendă maximă prevăzută de alin.(1) al art.325 din Codul penal – de 4000 unități convenționale la fel este neconstituțională din motiv că aceasta este contrară prevederilor art.64 alin.(2) din Codul penal care prevede o sancțiune maximă pentru persoane fizice de pînă la 3000 unități convenționale, or în cazul în litigiu sancțiunea maximă cu amenda prevăzută de art.64 din Codul penal este depășită cu 1000 unități convenționale, adică cu 50000 lei, aceasta la fel urmînd a fi considerată imixtiune în dreptul de proprietate al condamnatului, pentru că lipsesc ilegal persoana vizată de o parte din patrimoniul său, *i.e.* de suma de bani pe care trebuie să o plătească (a se vedea *S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova v. România*, 18 iunie 2013, § 31; *Mamidakis v. Grecia*, 11 ianuarie 2007, § 44).

3.6 Mai mult, omisiunea legiuitorului de a reglementa în art.325 din Codul penal un prag minim al bunurilor care sunt date/promise/oferte de corupător, după modelul alin.(4) din art.324 din Codul penal, încalcă principiul individualizării pedepsei, precum și echității pedepsei în coraport cu alte categorii de persoane pentru fapte similare sau analogice de corupție.

3.7 Art.7 alin. (3) al Codului de Procedură Penală prevede expres că dacă, în procesul judecării cauzei, se constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității,

judicarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

3.8 Art. 135 alin (1) lit. a) al Constituției Republicii Moldova prevede că Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

3.9 Deoarece sintagma și procedura supusă controlului constituționalității face parte dintr-o normă din lege, adoptată de către Parlament, aceasta cade sub incidența art. 135 alin (1) lit. a) al Constituției Republicii Moldova. Luând în considerație că procedura și sintagma din normă a fost deja aplicată de către instanța de judecată în cadrul litigiului dat, sesizarea corespunde rigorilor art. 7 al Codului de Procedură Penală.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

4.1 Articolul 4 (Drepturile și libertățile omului) alin. (1) al Constituției Republicii Moldova prevede că *dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează, și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.*

4.2 Articolul 8 al Constituției Republicii Moldova (Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale) alin (1) prevede că *Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.*

4.3 Articolul 16 al Constituției Republicii Moldova - *Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.*

4.4 Articolul 22 al Constituției Republicii Moldova - *Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.*

4.4 Articolul 23 al Constituției Republicii Moldova - *Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.*

4.5 Articolul 46 al Constituției Republicii Moldova - *Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate. (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.*

4.6 Articolul 13 din Convenția Europeană stabilește că orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de Convenție au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei instituții naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale. Termenul „recurs efectiv”, în sensul acestui articol, urmează a fi privit nu ca o cale de atac instituită prin lege, ci ca un remediu real instituit la nivel național, conform căruia o persoană considerată victimă a unei violări ale drepturilor sale prevăzute de Convenție poate ataca în fața instanțelor judecătorești pretinsa violare. Posibilitatea atacării pretinselor violări trebuie să aparțină nemijlocit pretinsei victime și să nu depindă de discreția anumitor funcționari sau a altcuiva. Deci, în cazul în care legea națională nu prevede dreptul la recurs efectiv în privința încălcării unui anumit drept prevăzut de Convenția Europeană, instanța de judecată urmează să primească plîngerea respectivă și să soluționeze cauza conform procedurii civile sau, după caz, penale, aplicînd direct prevederile acesteia. Jurisprudența CtEDO în ceea ce privește aplicarea art.6 și 13 al CEDO a fost explicata de Plenul CSJ în hotărîrea nr.3 din 09.06.2014. În cauza Dombo Deheer Curtea a statuat că egalitatea armelor implică faptul că fiecărei părți trebuie să-i fie acordată posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta

cauza inclusiv probele în condiții care să nu o situeze într-un dezavantaj substanțial față de partea adversă.

Dezideratul creării unei societăți democratice, guvernate de principiul preeminenței dreptului poate fi atins nu doar prin prevenirea încălcării drepturilor omului și prin asigurarea sancționării acestor încălcări, dar și prin crearea unui complex de garanții și instrumente care să asigure că funcțiile reparative și sancționatorii ale justiției sunt exercitate într-un cadru de legalitate și operativitate, înlăturându-se astfel posibilitatea producerii de noi vătămări în însuși demersul de a înlătură actul de justiție.

În vederea atingerii acestui scop, Convenția Europeană a Drepturilor Omului reglementează două drepturi procedurale, care se concretizează în garanții cu privire la punerea în valoare în fața instanțelor judiciare a drepturilor ce sunt recunoscute persoanelor. În acest context dispozițiile prevăzute de art. 6 și art. 13 din Convenție, relative la dreptul la un proces echitabil și la dreptul la un recurs efectiv, dau expresie unei idei generale, potrivit cu care o protecție eficace a drepturilor omului nu poate fi realizată prin simpla consacrare a unor drepturi substanțiale, ci este necesar ca aceste drepturi să fie însoțite de garanții fundamentale de ordin procedural, care să asigure mecanismele corespunzătoare de punere în valoare.

Art. 13 din Convenție impune astfel statelor contractante o obligație pozitivă ce are ca obiect reglementarea, în cadrul legislației interne, a unui recurs care să permită înlăturarea eventualelor încălcări aduse dispozițiilor Convenției, efectivitatea acestuia constând în aceea că abilitază instanța națională competentă să examineze conținutul plângerii întemeiate pe o dispoziție a Convenției și să ofere o reparație adecvată. Absența unui asemenea recurs în dreptul intern constituie în opinia instanței europene o încălcare a acestei obligații și deci a prevederilor Convenției.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

5.1 Prin prezenta sesizare, solicităm Curții Constituționale declararea neconstituționalității art.325 din Codul Penal al Republicii Moldova prin prisma omisiunii legiuitorului de a reglementa un prag minim pentru bunurile promise/oferte/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice, precum și declararea neconstituționalității sancțiunii minime și sancțiunii maxime cu amendă a alin.(1) al articolului 325 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002 – și anume a prevederilor – se pedepsește... *cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale*.

5.2 Astfel, pretindem că dispozițiile sancțiunii minime cu amendă (2000 unități convenționale) de la alin.(1) a art.325 din Codul penal nu corespund cerințelor de calitate a legii, fiind contrar articolelor 22 și 23 alin. (2) din Constituție.

În argumentarea acestei teze este de subliniat că individualizarea sancțiunii trebuie să reflecte relația dintre sancțiune (proporția și natura acesteia) și gradul prejudiciabil al faptei.

În acest sens legislatorul poate stabili sancțiunile penale, însă respectând cu strictețe proporționalitatea dintre circumstanțele faptei, caracterul și gradul de prejudiciabilitate.

Astfel, lipsa posibilității instanței de judecată de a aplica criteriile pentru individualizarea sancțiunii în cauza concretă și aplicarea unei sancțiuni absolut determinate nu asigură caracterul ei echitabil (HCC nr. 10 din 10 mai 2016, § 66; HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 50; HCC nr. 20 din 4 iulie 2018, § 77).

În context, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că dacă judecătorul este competent doar să stabilească existența sau inexistența infracțiunii sau a contravenției, nu și să stabilească oportunitatea amenzii sau a altei pedepse, el nu exercită un control de jurisdicție deplină. În acest sens, persoana interesată este lipsită de dreptul de acces la un tribunal de jurisdicție deplină (cauza *Silvester's Horeca SRL v. Belgia* din 4 martie 2004, §§ 26-30).

De asemenea, în cauza *Chevroil v. Franța* din 13 februarie 2003, § 77, Curtea Europeană a subliniat că exercitarea jurisdicției depline de către un tribunal presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Tribunalul trebuie să se bucure de o jurisdicție deplină atât în privința stabilirii faptelor, cât și în privința aplicării dreptului. Imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra aspectelor cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenția Europeană. În acest sens, Curtea reiterează că legislatorul nu poate reglementa o sancțiune astfel, încât să lipsească instanța de judecată de posibilitatea de a o individualiza. Curtea menționează că limitarea rolului instanței de judecată lipsește de substanță garanțiile dreptului la un proces echitabil, consacrat de articolele 20 din Constituție și 6 din Convenția Europeană (HCC nr. 5 din 6 martie 2018, § 70).

La fel, mărimea minimă a amenzii prevăzute de alin.(1) al art.325 din Codul penal nu corespunde total cerințelor alin.(2) din art.64 care prevede că *mărimea amenzii se stabilește în funcție de gravitatea infracțiunii săvârșite și de situația materială a celui vinovat și a familiei sale*.

Astfel, în contextul în care salariul mediu programat pe economie pentru anul 2020 era de 7953 lei, iar amenda minimă pentru sancțiunea prevăzută de art.325 alin.(1) din Codul penal pornește de la 100000 lei, această sancțiune este inechitabilă și lipsește persoana de patrimoniu în valoare cel puțin 13 ori mai mult cât ar primi persoana drept salariu, neexceptând taxele și impozitele, precum și cheltuielile cotidiene de trai. Ba mai mult, sancțiunea minimă în cazul de față, precum și în multe alte cazuri, nu este proporțională ca pedeapsă în coraport cu fapta săvârșită, constatând că valoarea mitei constituie 200 lei, iar pedeapsa minimă de 100000 lei, ar rezulta că pedeapsa este cu 500% mai mare decât obiectul material al infracțiunii.

În același context este de menționat, că inculpatul/condamnatul nu va putea beneficia de anumite facilități la achitarea acestei amenzi cum ar fi reducerea acestei amenzi potrivit prevederilor art.64 alin.(3¹) din Codul penal, deoarece sancțiunea cu închisoarea prevăzută de art.325 alin.(1) plasează această infracțiune, prin prisma art.16 din Codul penal, la categoria infracțiunilor grave. Totodată, în cazul în care nu va avea posibilitatea de a achita amenda stabilită de instanță, iar aceasta va putea fi apreciat în mod arbitrar de careva funcționar ca eschivare cu rea-voință, potrivit art.64 alin.(5) din Codul penal situația condamnatului poate fi înrăutățită prin schimbarea pedepsei din amendă cu închisoarea.

În această ordine de idei, aplicând inechitabil și ne-individualizând pedepsele proporțional faptelor comise de fiecare persoană și în fiecare caz în parte, are loc o expropriere forțată, ilicită, de proprietate a persoanelor fizice, cu aportul instanțelor judecătorești, cu micșorarea patrimoniului în favoarea statului, încălcându-se astfel dreptul garantat de art.23, 46 din Constituție.

Drept urmare, se solicită Curții Constituționale de a declara neconstituțional această sintagmă – *de la 2000 unități convenționale*, cu aplicarea de către instanțele de judecată a pragului minim de amendă prevăzut la art.64 din Codul penal – de 500 unități convenționale.

5.3 Totodată, pretindem că dispozițiile sancțiunii maxime cu amendă (până la 4000 unități convenționale) de la alin.(1) a art.325 din Codul penal nu corespund cerințelor de calitate a legii, fiind contrar articolului 22 și articolului 23 alin. (2) din Constituție.

Exigențele preeminenței dreptului presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, CDL-AD(2011)003rev, 2011, § 41). Calitatea legii constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (a se vedea HCC nr. 21 din 22 iunie 2016, § 55). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile, care oferă garanții împotriva eventualelor abuzuri.

Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată dispune de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea

la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, prin publicarea legii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate - în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată - să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda*, 30 octombrie 2018, § 88; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40).

În acest sens, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; DCC nr. 49 din 31 mai 2018, § 30; DCC nr. 115 din 31 octombrie 2019, § 20; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25).

În aceeași ordine de idei se reiterează, că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate acționa în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții incidente ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (a se vedea DCC nr. 23 din 29 martie 2018, § 30; DCC nr. 142 din 22 noiembrie 2018, § 36).

În acest context se reține că, conținutul actului normativ trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme. De asemenea, legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

Astfel, sancțiunea cu amendă maximă prevăzută de alin.(1) al art.325 din Codul penal – de 4000 unități convenționale este contrară prevederilor art.64 alin.(2) din Codul penal care prevede o sancțiune maximă pentru persoane fizice de pînă la 3000 unități convenționale, or în cazul în litigiu, precum și în alte cazuri în care persoanele au fost condamnate în baza acestui articol și alineat, sancțiunea maximă cu amenda prevăzută de art.64 din Codul penal este depășită cu 1000 unități convenționale, adică cu 50000 lei.

Aceasta situație urmează a fi tratată ca imixtiune în dreptul de proprietate al condamnatului, pentru că lipsesc ilegal persoana vizată de o parte din patrimoniul său, *i.e.* de suma de bani pe care trebuie să o plătească (a se vedea *S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova v. România*, 18 iunie 2013, § 31; *Mamidakis v. Grecia*, 11 ianuarie 2007, § 44).

În acest sens este de remarcat, că infracțiunea prevăzută de alin.(1) art.325 din Codul penal nu este una care urmează un scop material, ceea ce ar expune în condițiile art.64 din Codul penal aplicarea unei amenzi pînă la 20000 unități convenționale persoanei fizice, ba din contra – corupătorul dă bani din patrimoniul său, micșorîndu-și astfel proprietatea cu suma cu care corupe persoana publică/cu funcție de demnitate publică și deci, această categorie de pedeapsă urfmeaza fi definită conform art.64 din Codul penal ca pedeapsă sub formă de amendă aplicată persoanei fizice pînă la maximumul de 3000 unități convenționale.

Prin urmare, așa cum dispozițiile părții speciale din Codul penal sunt contrare prevederilor părții generale din Codul penal, această situație creează incertitudine în aplicarea legii, judecătorii fiind obligați să aplice legea în textul care este, chiar dacă au dubii cu privire la legalitatea acesteia.

Totodată, aplicarea de către instanțele de judecată a amenzii maxime în mărime de 4000 unități convenționale prevăzută de art.325 alin.(1) din Codul penal care este cu 1000 unități convenționale mai mare decît amenda maximă care poate fi aplicată potrivit prevederilor art.64 din Codul penal (cu 50000 lei după cum a mai fost menționat), aceasta constituie o expropriere forțată și ilicită de proprietate a persoanelor fizice, cu micșorarea patrimoniului lor cu 50 mii lei în favoarea statului, încălcîndu-se astfel dreptul garantat de art.art.23, 46 din Constituție.

Drept urmare, se solicită Curții Constituționale de a declara neconstituțional această sintagmă – pînă la 4000 unități convenționale, cu aplicarea de către instanțele de judecată a pragului maxim de amendă prevăzut la art.64 din Codul penal – de 3000 unități convenționale.

5.4 Concomitent, se solicită Curții Constituționale declararea neconstituționalității art.325 din Codul Penal al Republicii Moldova prin prisma omisiunii legiuitorului de a reglementa un prag minim pentru bunurile promise/oferte/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice, această omisiune fiind în coliziune cu prevederile art.324 alin.(4) din Codul penal care, pentru persoanele publice și cu funcție de demnitate publică prevede un tratament „preferențial” pentru mita (bunurile primite drept rezultat al coruperii pasive exercitate) dacă valoarea acestora nu depășesc 100 unități convenționale, adică prin prisma prevederilor art.64 din Codul penal – această sumă constituie pînă la 5000 lei.

De menționat este că atît persoana coruptă, cît și corupătorul poartă răspundere penală pentru faptele de luare ci respectiv dare de mită, ambele fapte făcînd parte din aceeași categorii de infracțiuni, din același capitol ale Codului penal și atentînd la aceleași valori, însă în acest caz legiuitorul a discriminat corupătorul și nu a reglementat în art.325 din Codul penal o situație similară celui de la art.324 alin.(4) din Codul penal, urmînd astfel, ca corupătorul, spre deosebire de cel care este corupt, să poarte aceeași răspundere penală dacă oferă 100 lei sau dacă oferă 90000 lei, fără a da judecătorului astfel posibilitatea să judece după probe și să individualizeze pedeapsa proporțional faptei și circumstanțelor în care a fost săvîrșită infracțiunea. Tot aici este de remarcat, că persoanele publice care comit corupere pasivă, valoarea bunurilor primite ca mită fiind pînă în 5000 lei (art.324 alin.(4) din Codul penal), poartă răspundere de două ori mai mică (de la 1000 la 2000 unități convenționale), iar în circumstanțele aplicării prevederilor art.64 alin.(3¹) din Codul penal, deoarece această categorie de infracțiune se califică conform art.16 din Codul penal ca infracțiune ușoară– aceasta urmează a fi achitată în jumătate în termen de 3 zile lucrătoare (de la 25000 la 50000 lei), în coraport cu persoanele care promit/ofere/dau astfel de bunuri (art.325 alin.(1) din Codul penal – de la 2000 la 4000 unități convenționale fără de a beneficia de careva privilegii la achitarea acesteia).

De atenționat este că discriminarea presupune aplicarea unui tratament diferit față de două sau mai multe persoane aflate în situații identice sau dimpotrivă, tratarea identică a unor persoane aflate în situații diferite, atît timp cît un asemenea tratament nu are nici o justificare obiectivă, iar omisiunea de a reglementa aspectele evidențiate în art.325 din Codul penal, discriminează din punct de vedere a sancțiunii aplicate atît între ele persoanele care comit acțiuni prejudiciabile de corupere, cît între ele și persoanele publice care cad sub incidența prevederilor art.324 din Codul penal, ultimilor existînd posibilitatea în acest sens de a avea un tratament preferențial (art.324 alin.(4) CP).

Prin urmare, nereglementarea prag minim pentru bunurile promise/oferte/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice, constituie o omisiune legislativă, ceia ce este contrar prevederilor art.16 din Constituție.

În concluzie se remarcă, că potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, reglementarea infracțiunilor, a pedepselor și a regimului executării acestora ține de competența Parlamentului.

Însă, competența exclusivă a legislatorului de a reglementa faptele care constituie infracțiuni sau contravenții și pedepsele care urmează a fi aplicate nu exclude obligativitatea respectării principiului legalității, care după cum a fost indicat *supra* este lezat de anumite acte normative.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII. LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ RELEVANTĂ

6.1. Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994

Articolul 4

„Drepturile și libertățile omului”

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.”

Articolul 8

„Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale”

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 16. Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. ”

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimic nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

(4)

6.2 Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003
(republicat în M.O., 2012, nr.263-269, art.855)

Articolul 9. Egalitatea în fața legii și a autorităților

(1) Toți sînt egali în fața legii, a organelor de urmărire penală și a instanței de judecată fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

(2) Condițiile speciale de urmărire penală și judecare față de anumite categorii de persoane care beneficiază, conform legii, de un anumit grad de imunitate se asigură în baza prevederilor Constituției, tratatelor internaționale, prezentului cod și altor legi.

Articolul 10. Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane

(1) Toate organele și persoanele participante la procesul penal sînt obligate să respecte drepturile, libertățile și demnitatea persoanei.

(2) Limitarea temporară a drepturilor și libertăților persoanei și aplicarea de către organele competente a măsurilor de constrîngere față de ea se admit numai în cazurile și în modul strict prevăzute de prezentul cod.

(3) În desfășurarea procesului penal, nimeni nu poate fi supus la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante, nimeni nu poate fi deținut în condiții umilitoare, nu poate fi silit să participe la acțiuni procesuale care lezează demnitatea umană.

(31) Sarcina probațiunii neaplicării torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante îi revine autorității în a cărei custodie se află persoana privată de libertate, plasată la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțământul său tacit.

(4) Orice persoană este în drept să-și apere prin orice mijloc neinterzis de lege drepturile, libertățile și demnitatea umană, lezate sau limitate nelegitim în cursul procesului penal.

(5) Prejudiciul cauzat drepturilor, libertăților și demnității umane în cursul procesului penal se repară în modul stabilit de lege.

Articolul 13. Inviolabilitatea proprietății

(1) Persoana fizică sau juridică nu poate fi lipsită în mod arbitrar de dreptul de proprietate. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din motive de utilitate publică și în condițiile prezentului cod și conform principiilor generale ale dreptului internațional.

(2) Bunurile pot fi puse sub sechestrul numai în baza hotărârii judecătorești.

(3) Bunurile ridicate în cursul acțiunii procesuale se descriu în procesul-verbal al acțiunii respective, iar persoanei de la care acestea au fost ridicate i se înmânează copia de pe procesul-verbal al acestei acțiuni.

6.3 Codul penal

Articolul 61. Noțiunea și scopul pedepsei penale

(1) Pedepșa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor.

(2) Pedepșa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane. Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Articolul 64. Amenda

(1) Amenda este o sancțiune pecuniară ce se aplică de instanța de judecată în cazurile și în limitele prevăzute de prezentul cod.

(2) Amenda se stabilește în unități convenționale. Unitatea convențională de amendă este egală cu 50 de lei.

(3) Mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele de la 500 la 3000 unități convenționale, iar pentru infracțiunile săvârșite din interes material – până la 20000 unități convenționale, luându-se ca bază mărimea unității convenționale la momentul săvârșirii infracțiunii. Mărimea amenzii se stabilește în funcție de gravitatea infracțiunii săvârșite și de situația materială a celui vinovat și a familiei sale. Luând în considerare circumstanțele cauzei, instanța de judecată poate dispune achitarea amenzii în rate timp de până la 5 ani.

(31) În cazul infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave, condamnatul este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul în care hotărârea devine executorie. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral.

.....

(5) În caz de eschivare cu rea-voință a condamnatului de la achitarea amenzii stabilite ca pedeapsă principală sau complementară, instanța de judecată poate să înlocuiască suma neachitată a amenzii cu închisoare în limitele termenelor pedepsei maxime, prevăzute de

articolul respectiv al Părții speciale a prezentului cod. Suma amenzii se înlocuiește cu închisoare, calculându-se o lună de închisoare pentru 100 unități convenționale.

Articolul 75. Criteriile generale de individualizare a pedepsei

(1) Persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

(2) În cazul alternativelor de pedeapsă prevăzute pentru infracțiunea săvârșită, pedeapsa cu închisoare are un caracter excepțional și se aplică atunci când gravitatea infracțiunii și personalitatea infractorului fac necesară aplicarea pedepsei cu închisoare, iar o altă pedeapsă este insuficientă și nu și-ar atinge scopul. O pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei. Caracterul excepțional la aplicarea pedepsei cu închisoare urmează a fi argumentat de către instanța de judecată.

(3) Pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, pedeapsa se aplică minorului numai dacă se apreciază că luarea măsurii cu caracter educativ nu este suficientă pentru corectarea minorului.

Articolul 324. Corupere pasivă

(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(2) Aceleași acțiuni săvârșite:

- a) de un funcționar internațional;
- b) de două sau mai multe persoane;
- c) cu extorcare de bunuri sau servicii enumerate la alin.(1);
- d) în proporții mari

se pedepesc cu închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvârșite:

- a) de o persoană cu funcție de demnitate publică;
- b) în proporții deosebit de mari;
- c) în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,

se pedepesc cu închisoare de la 7 la 15 ani cu amendă în mărime de la 8000 la 10000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(4) Acțiunile prevăzute la alin. (1), săvârșite în proporții care nu depășesc 100 unități convenționale,

se pedepesc cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

Articolul 325. Coruperea activă

(1) Promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unei persoane publice sau unei persoane publice străine de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru aceasta sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzi sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu închisoare de până la 6 ani cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 10000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Aceleași acțiuni săvârșite:

b) de două sau mai multe persoane;

c) în proporții mari

se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 10000 la 14000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvârșite:

a) în proporții deosebit de mari;

a1) în privința unei persoane cu funcție de demnitate publică sau a unui funcționar internațional;

b) în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,

se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 12 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 14000 la 18000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Persoana care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii enumerate la art.324 este liberată de răspundere penală dacă ele i-au fost extorcate sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sînt la curent cu infracțiunea pe care a săvârșit-o.

6.4 Legea cu privire la asigurarea egalității

Articolul 2. Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații:
discriminare – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse;.....

Articolul 4. Formele grave ale discriminării

Formele grave ale discriminării sînt:

d) discriminarea persoanelor pe baza a două sau mai multe criterii;

e) discriminarea săvârșită de două sau mai multe persoane;

f) discriminarea săvârșită de două sau mai multe ori;

g) discriminarea săvârșită asupra unui grup de persoane;

6.5 Legislația internațională relevantă cazului

Articolul 6 Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată

a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;

b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Articolul 13. Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

7.1. Cauza penală nr.1-58/2020

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

8.1. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: mun. Chișinău,
Data: 08 februarie 2021

Avocat Botnaru Ruslan

ÎNCHEIERE

22 februarie 2021

or. Rîșcani

Judecătoria Drochia sediul Rîșcani

În următoarea componență:

Președinte de ședință, judecător

Stanislav Grosu

Grefier

Cătălina Carabulea

Cu participarea:

Procurorului

Igor Pasat

Avocatului

Ruslan Botnaru

examinînd în ședință publică cererea înaintată de avocatul Ruslan Botnaru privind sesizarea Curții Constituționale în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate pe cauza penală de învinuire a lui Cvasniuc Alina în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 325 alin.(1) Cod Penal RM,

CONSTATĂ:

În procedura judecătorei Drochia sediul Rîșcani, se află în examinarea cauza penală de învinuire a lui Cvasniuc Alina în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 325 alin. (1) Cod penal al RM.

La data de 08.02.2021 avocatul Ruslan Botnaru în interesele inculpatei Cvasniuc Alina a înaintat a înaintat demers, solicitînd sesizarea Curții Constituționale în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate privind exercitarea controlului constituționalității asupra următoarelor:

1. Constituționalitatea omisiunii legiuitorului de a reglementa un prag minim pentru bunurile promise/oferte/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice în art.325 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120.

2. Constituționalitatea sancțiunii minime cu amenda a articolului 325 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120,;

3. Constituționalitatea sancțiunii maxime cu amenda a articolului 325 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120, -

În motivarea demersului și sesizării avocatul Ruslan Botnaru a invocat următoarele considerente:

În procedura Judecătorei Drochia sediul Rîșcani, la judecătorul Stanislav Grosu, se află în examinare cauza penală de învinuire a cet.Cvasniuc Alina de săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art.325 alin.(1) din Codul Penal.

După cum rezultă din materialele acumulate de organul de urmărire penală, acesteia i se incriminează că ea, deplasându-se în calitate de pasager cu automobilul de model „Audi A6” cu n/î WOT 11468 la volanul căreia se afla Vitalie Dascălu, pe traseul M-5 în direcția or.Rîșcani – mun.Bălți, fiind stopați la km 104 de către echipajul de patrulare MAI 9908 în componența inspectorilor de patrulare Dumitru Melnic și Serghei Popovici, pentru ignorarea indicatoarelor de semnalizare rutieră, în scopul evitării răspunderii contravenționale conform art.240 alin.(1) și art.228 alin.(7) din Codul contravențional de către șoferul mijlocului de transport, a promis, oferit și dat agenților constataatori nominalizați bunuri sub formă de mijloace bănești în sumă de 200 lei, punîndu-i personal prin geamul din dreapta a automobilului de serviciu sub procesul verbal cu privire la contravenție pe care îl ținea în mîină agentul constatator Melnic Dumitru, pentru ca ultimul să nu întocmească proces verbal cu privire la constatarea contravențiilor menționate.

La moment instanța se află la faza cercetării probelor acuzării.

În pofida acestui fapt, consideră că minimumul sancțiunii cu amenda prevăzut de articolul 325 alin. (1) din Codul penal nu este proporțional cu scopul urmărit. Astfel, prin prisma prevederilor art.64 din

Codul penal care stipulează că o unitate convențională este egală cu 50 lei, sancțiunea cu amenda a articolului 325 alin.(1) din Codul penal ar fi de la 100000 lei la 200000 lei, aceasta urmând a fi considerată imixtiune în dreptul de proprietate al condamnatului, pentru că, în coraport cu fapta comisă și natura prejudiciului adus, lipsesc persoana vizată de o parte din patrimoniul său, i.e. de suma de bani pe care trebuie să o plătească (a se vedea S.C. *Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova v. România*, 18 iunie 2013, § 31; *Mamidakis v. Grecia*, 11 ianuarie 2007, § 44).

Totodată, sancțiunea cu amendă maximă prevăzută de alin.(1) al art.325 din Codul penal – de 4000 unități convenționale la fel este neconstituțională din motiv că aceasta este contrară prevederilor art.64 alin.(2) din Codul penal care prevede o sancțiune maximă pentru persoane fizice de pînă la 3000 unități convenționale, or în cazul în litigiu sancțiunea maximă cu amenda prevăzută de art.64 din Codul penal este depășită cu 1000 unități convenționale, adică cu 50000 lei, aceasta la fel urmând a fi considerată imixtiune în dreptul de proprietate al condamnatului, pentru că lipsesc ilegal persoana vizată de o parte din patrimoniul său, i.e. de suma de bani pe care trebuie să o plătească (a se vedea S.C. *Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova v. România*, 18 iunie 2013, § 31; *Mamidakis v. Grecia*, 11 ianuarie 2007, § 44).

Mai mult, omisiunea legiuitorului de a reglementa în art.325 din Codul penal un prag minim al bunurilor care sunt date/promise/oferte de corupător, după modelul alin.(4) din art.324 din Codul penal, încalcă principiul individualizării pedepsei, precum și echității pedepsei în coraport cu alte categorii de persoane pentru fapte similare sau analogice de corupție.

Art.7 alin. (3) al Codului de Procedură Penală prevede expres că dacă, în procesul judecării cauzei, se constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

Art. 135 alin (1) lit. a) al Constituției Republicii Moldova prevede că Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Deoarece sintagma și procedura supusă controlului constituționalității face parte dintr-o normă din lege, adoptată de către Parlament, aceasta cade sub incidența art. 135 alin (1) lit. a) al Constituției Republicii Moldova. Luând în considerație că procedura și sintagma din normă a fost deja aplicată de către instanța de judecată în cadrul litigiului dat, sesizarea corespunde rigorilor art. 7 al Codului de Procedură Penală.

În expunerea pretinsei încălcări a constituției și argumentelor în sprijinul acestor afirmații se invocă:

1 Articolul 4 (Drepturile și libertățile omului) alin. (1) al Constituției Republicii Moldova prevede că *dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează, și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.*

2 Articolul 8 al Constituției Republicii Moldova (Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale) alin (1) prevede că *Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-si bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.*

3 Articolul 16 al Constituției Republicii Moldova - *Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.*

4 Articolul 22 al Constituției Republicii Moldova - *Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decît cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.*

5 Articolul 23 al Constituției Republicii Moldova - *Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.*

6 Articolul 46 al Constituției Republicii Moldova - *Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.*(2) *Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.*

7 Articolul 13 din Convenția Europeană stabilește că orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de Convenție au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei instituții naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale. Termenul „recurs efectiv”, în sensul acestui articol, urmează a fi privit nu ca o cale de atac instituită prin lege, ci ca un remediu real instituit la nivel național, conform căruia o persoană considerată victimă a unei violări ale drepturilor sale prevăzute de Convenție poate ataca în fața instanțelor judecătorești pretinsa violare. Posibilitatea atacării pretinselor violări trebuie să aparțină nemijlocit pretinsei victime și să nu depindă de discreția anumitor funcționari sau a altcuiva. Deci, în cazul în care legea națională nu prevede dreptul la recurs efectiv în privința încălcării unui anumit drept prevăzut de Convenția Europeană, instanța de judecată urmează să primească plîngerea respectivă și să soluționeze cauza conform procedurii civile sau, după caz, penale, aplicînd direct prevederile acesteia. Jurisprudența CtEDO în ceea ce privește aplicarea art.6 și 13 al CEDO a fost explicata de Plenul CSJ în hotărîrea nr.3 din 09.06.2014. În cauza Dombo Deheer Curtea a statuat că egalitatea armelor implică faptul că fiecărei părți trebuie să-i fie acordată posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza inclusiv probele în condiții care să nu o situeze într-un dezavantaj substanțial față de partea adversă.

Dezideratul creării unei societăți democratice, guvernate de principiul preeminenței dreptului poate fi atins nu doar prin prevenirea încălcării drepturilor omului și prin asigurarea sancționării acestor încălcări, dar și prin crearea unui complex de garanții și instrumente care să asigure că funcțiile reparative și sancționatorie ale justiției sunt exercitate într-un cadru de legalitate și operativitate, înlăturându-se astfel posibilitatea producerii de noi vătămări în însuși demersul de a înfăptui actul de justiție.

În vederea atingerii acestui scop, Convenția Europeană a Drepturilor Omului reglementează două drepturi procedurale, care se concretizează în garanții cu privire la punerea în valoare în fața instanțelor judiciare a drepturilor ce sunt recunoscute persoanelor. În acest context dispozițiile prevăzute de art. 6 și art. 13 din Convenție, relative la dreptul la un proces echitabil și la dreptul la un recurs efectiv, dau expresie unei idei generale, potrivit cu care o protecție eficace a drepturilor omului nu poate fi realizată prin simpla consacrare a unor drepturi substanțiale, ci este necesar ca aceste drepturi să fie însoțite de garanții fundamentale de ordin procedural, care să asigure mecanismele corespunzătoare de punere în valoare.

Art. 13 din Convenție impune astfel statelor contractante o obligație pozitivă ce are ca obiect reglementarea, în cadrul legislației interne, a unui recurs care să permită înlăturarea eventualelor încălcări aduse dispozițiilor Convenției, efectivitatea acestuia constînd în aceea că abilitază instanța națională competentă să examineze conținutul plîngerii întemeiate pe o dispoziție a Convenției și să ofere o reparație adecvată. Absența unui asemenea recurs în dreptul intern constituie în opinia instanțelor europene o încălcare a acestei obligații și deci a prevederilor Convenției.

Prin prezenta sesizare, autorul solicită Curții Constituționale declararea neconstituționalității art.325 din Codul Penal al Republicii Moldova prin prisma omisiunii legiuitorului de a reglementa un prag minim pentru bunurile promise/oferate/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice, precum și declararea neconstituționalității sancțiunii minime și sancțiunii maxime cu amendă a alin.(1) al articolului 325 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002 – și anume a prevederilor – se pedepsește... **cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale.**

Astfel, pretinde că dispozițiile sancțiunii minime cu amendă (2000 unități convenționale) de la alin.(1) a art.325 din Codul penal nu corespund cerințelor de calitate a legii, fiind contrar articolelor 22 și 23 alin. (2) din Constituție.

În argumentarea acestei teze este de subliniat că individualizarea sancțiunii trebuie să reflecte relația dintre sancțiune (proporția și natura acesteia) și gradul prejudiciabil al faptei.

În acest sens legislatorul poate stabili sancțiunile penale, însă respectînd cu strictete proporționalitatea dintre circumstanțele faptei, caracterul și gradul de prejudiciabilitate.

Astfel, lipsa posibilității instanței de judecată de a aplica criteriile pentru individualizarea sancțiunii în cauza concretă și aplicarea unei sancțiuni absolut determinate nu asigură caracterul ei echitabil (HCC nr. 10 din 10 mai 2016, § 66; HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 50; HCC nr. 20 din 4 iulie 2018, § 77).

În context, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că dacă judecătorul este competent doar să stabilească existența sau inexistența infracțiunii sau a contravenției, nu și să stabilească oportunitatea amenzii sau a altei pedepse, el nu exercită un control de jurisdicție deplină. În acest sens, persoana interesată este lipsită de dreptul de acces la un tribunal de jurisdicție deplină (cauza *Silvester's Horeca SRL v. Belgia* din 4 martie 2004, §§ 26-30).

De asemenea, în cauza *Chevol v. Franța* din 13 februarie 2003, § 77, Curtea Europeană a subliniat că exercitarea jurisdicției depline de către un tribunal presupune să nu renunțe la nici una din componentele funcției de a judeca. Tribunalul trebuie să se bucure de o jurisdicție deplină atât în privința stabilirii faptelor, cât și în privința aplicării dreptului. Imposibilitatea de a se pronunța în mod independent asupra aspectelor cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenția Europeană. În acest sens, Curtea reiterează că legislatorul nu poate reglementa o sancțiune astfel, încât să lipsească instanța de judecată de posibilitatea de a o individualiza. Curtea menționează că limitarea rolului instanței de judecată lipsește de substanță garanțiile dreptului la un proces echitabil, consacrat de articolele 20 din Constituție și 6 din Convenția Europeană (HCC nr. 5 din 6 martie 2018, § 70).

La fel, mărimea minimă a amenzii prevăzute de alin.(1) al art.325 din Codul penal nu corespunde tota cerințelor alin.(2) din art.64 care prevede că *mărimea amenzii se stabilește în funcție de gravitatea infracțiunii săvârșite și de situația materială a celui vinovat și a familiei sale.*

Astfel, în contextul în care salariul mediu programat pe economie pentru anul 2020 era de 7953 lei, iar amenda minimă pentru sancțiunea prevăzută de art.325 alin.(1) din Codul penal pornește de la 100000 lei, această sancțiune este inequitabilă și lipsește persoana de patrimoniu în valoare cel puțin 13 ori mai mult cât ar primi persoana drept salariu, neexceptând taxele și impozitele, precum și cheltuielile cotidiene de trai. Ba mai mult, sancțiunea minimă în cazul de față, precum și în multe alte cazuri, nu este proporțională ca pedeapsă în coraport cu fapta săvârșită, constatînd că valoarea mitei constituie 200 lei, iar pedeapsa minimă de 100000 lei, ar rezulta că pedeapsa este cu 500% mai mare decât obiectul material al infracțiunii.

În același context este de menționat, că inculpatul/condamnatul nu va putea beneficia de anumite facilități la achitarea acestei amenzi cum ar fi reducerea acestei amenzi potrivit prevederilor art.64 alin.(3¹) din Codul penal, deoarece sancțiunea cu închisoarea prevăzută de art.325 alin.(1) plasează această infracțiune, prin prisma art.16 din Codul penal, la categoria infracțiunilor grave. Totodată, în cazul în care nu va avea posibilitatea de a achita amenda stabilită de instanță, iar aceasta va putea fi apreciat în mod arbitrar de careva funcționar ca eschivare cu rea-voință, potrivit art.64 alin.(5) din Codul penal situația condamnatului poate fi înrăutățită prin schimbarea pedepsei din amendă cu închisoarea.

În această ordine de idei, aplicînd inequitabil și ne-individualizînd pedepsele proporțional faptelor comise de fiecare persoană și în fiecare caz în parte, are loc o expropriere forțată, ilicită, de proprietate a persoanelor fizice, cu aportul instanțelor judecătorești, cu micșorarea patrimoniului în favoarea statului, încălcîndu-se astfel dreptul garantat de art.art.23, 46 din Constituție.

Drept urmare, se solicită Curții Constituționale de a declara neconstituțional această sintagmă – *de la 2000 unități convenționale*, cu aplicarea de către instanțele de judecată a pragului minim de amendă prevăzut la art.64 din Codul penal – de 500 unități convenționale.

Totodată, pretinde că dispozițiile sancțiunii maxime cu amendă (pînă la 4000 unități convenționale) de la alin.(1) a art.325 din Codul penal nu corespund cerințelor de calitate a legii, fiind contrar articolului 22 și articolului 23 alin. (2) din Constituție.

Exigențele preeminenței dreptului presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, CDL-AD(2011)003rev, 2011, § 41). Calitatea legii constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (a se vedea HCC nr.

21 din 22 iunie 2016, § 55). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile, care oferă garanții împotriva eventualelor abuzuri.

Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată dispune de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, prin publicarea legii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate - în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată - să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda*, 30 octombrie 2018, § 88; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40).

În acest sens, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; DCC nr. 49 din 31 mai 2018, § 30; DCC nr. 115 din 31 octombrie 2019, § 20; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25).

În aceeași ordine de idei se reiterează, că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate acționa în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții incidente ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (a se vedea DCC nr. 23 din 29 martie 2018, § 30; DCC nr. 142 din 22 noiembrie 2018, § 36).

În acest context se reține că, conținutul actului normativ trebuie să permită persoanei interesate să prevadă în mod rezonabil conduita pe care trebuie să o adopte, claritatea și previzibilitatea fiind elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme. De asemenea, legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

Astfel, sancțiunea cu amendă maximă prevăzută de alin.(1) al art.325 din Codul penal – de 4000 unități convenționale este contrară prevederilor art.64 alin.(2) din Codul penal care prevede o sancțiune maximă pentru persoane fizice de pînă la 3000 unități convenționale, or în cazul în litigiu, precum și în alte cazuri în care persoanele au fost condamnate în baza acestui articol și alineat, sancțiunea maximă cu amenda prevăzută de art.64 din Codul penal este depășită cu 1000 unități convenționale, adică cu 50000 lei.

Aceasta situație urmează a fi tratată ca imixtiune în dreptul de proprietate al condamnatului, pentru că lipsesc ilegal persoana vizată de o parte din patrimoniul său, *i.e.* de suma de bani pe care trebuie să o plătească (a se vedea *S.C. Complex Herta Import Export S.R.L. Lipova v. România*, 18 iunie 2013, § 31; *Mamidakis v. Grecia*, 11 ianuarie 2007, § 44).

În acest sens este de remarcat, că infracțiunea prevăzută der alin.(1) art.325 din Codul penal nu este una care urmează un scop material, ceea ce ar expune în condițiile art.64 din Codul penal aplicarea unei amenzi pînă la 20000 unități convenționale persoanei fizice, ba din contra – corupătorul dă bani din patrimoniul său, micșorîndu-și astfel proprietatea cu suma cu care corupe persoana publică/cu funcție de demnitate publică și deci, această categorie de pedeapsă urmează să fie definită conform art.64 din Codul penal ca pedeapsă sub formă de amendă aplicată persoanei fizice pînă la maximumul de 3000 unități convenționale.

Prin urmare, așa cum dispozițiile părții speciale din Codul penal sunt contrare prevederilor părții generale din Codul penal, această situație creează incertitudine în aplicarea legii, judecătorii fiind obligați să aplice legea în textul care este, chiar dacă au dubii cu privire la legalitatea acesteia.

Totodată, aplicarea de către instanțele de judecată a amenzii maxime în mărime de 4000 unități convenționale prevăzută de art.325 alin.(1) din Codul penal care este cu 1000 unități convenționale mai mare decît amenda maximă care poate fi aplicată potrivit prevederilor art.64 din Codul penal (cu 50000 lei după cum a mai fost menționat), aceasta constituie o expropriere forțată și ilicită de proprietate a persoanelor fizice, cu micșorarea patrimoniului lor cu 50 mii lei în favoarea statului, încălcîndu-se astfel dreptul garantat de art.art.23, 46 din Constituție.

Drept urmare, se solicită Curții Constituționale de a declara neconstituțional această sintagmă – pînă la 4000 unități convenționale, cu aplicarea de către instanțele de judecată a pragului maxim de amendă prevăzut la art.64 din Codul penal – de 3000 unități convenționale.

Concomitent, se solicită Curții Constituționale declararea neconstituționalității art.325 din Codul Penal al Republicii Moldova prin prisma omisiunii legiuitorului de a reglementa un prag minim pentru bunurile promise/oferte/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice, această omisiune fiind în coliziune cu prevederile art.324 alin.(4) din Codul penal care, pentru persoanele publice și cu funcție de demnitate publică prevede un tratament „preferențial” pentru mita (bunurile primite drept rezultat al coruperii pasive exercitate) dacă valoarea acestora nu depășesc 100 unități convenționale, adică prin prisma prevederilor art.64 din Codul penal – această sumă constituie pînă la 5000 lei.

De menționat este că atît persoana coruptă, cît și corupătorul poartă răspundere penală pentru faptele de luare ci respectiv dare de mită, ambele fapte făcînd parte din aceeași categorii de infracțiuni, din același capitol ale Codului penal și atențînd la aceleași valori, însă în acest caz legiuitorul a discriminat corupătorul și nu a reglementat în art.325 din Codul penal o situație similară celui de la art.324 alin.(4) din Codul penal, urmînd astfel, ca corupătorul, spre deosebire de cel care este corupt, să poarte aceeași răspundere penală dacă oferă 100 lei sau dacă oferă 90000 lei, fără a da judecătorului astfel posibilitatea să judece după probe și să individualizeze pedeapsa proporțional faptei și circumstanțelor în care a fost săvîrșită infracțiunea. Tot aici este de remarcat, că persoanele publice care comit corupere pasivă, valoarea bunurilor primite ca mită fiind pînă în 5000 lei (art.324 alin.(4) din Codul penal), poartă răspundere de două ori mai mică (de la 1000 la 2000 unități convenționale), iar în circumstanțele aplicării prevederilor art.64 alin.(3¹) din Codul penal, deoarece această categorie de infracțiune se califică conform art.16 din Codul penal ca infracțiune ușoară– aceasta urmează a fi achitată în jumătate în termen de 3 zile lucrătoare (de la 25000 la 50000 lei), în coraport cu persoanele care promit/ofere/dau astfel de bunuri (art.325 alin.(1) din Codul penal – de la 2000 la 4000 unități convenționale fără de a beneficia de careva privilegii la achitarea acesteia).

De atenționat este că discriminarea presupune aplicarea unui tratament diferit față de două sau mai multe persoane aflate în situații identice sau dimpotrivă, tratarea identică a unor persoane aflate în situații diferite, atît timp cît un asemenea tratament nu are nici o justificare obiectivă, iar omisiunea de a reglementa aspectele evidențiate în art.325 din Codul penal, discriminează din punct de vedere a sancțiunii aplicate atît între ele persoanele care comit acțiuni prejudiciabile de corupere, cît între ele și persoanele publice care cad sub incidența prevederilor art.324 din Codul penal, ultimilor existînd posibilitatea în acest sens de a avea un tratament preferențial (art.324 alin.(4) CP).

Prin urmare, nereglementarea prag minim pentru bunurile promise/oferte/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice, constituie o omisiune legislativă, ceia ce este contrar prevederilor art.16 din Constituție.

În concluzie se remarcă, că potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție, reglementarea infracțiunilor, a pedepselor și a regimului executării acestora ține de competența Parlamentului.

Însă, competența exclusivă a legislatorului de a reglementa faptele care constituie infracțiuni sau contravenții și pedepsele care urmează a fi aplicate nu exclude obligativitatea respectării principiului legalității, care după cum a fost indicat *supra* este lezat de anumite acte normative.

Cu titlu de norme din legislația națională relevante cazului se invocă:

Constituția Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994

Articolul 4

„Drepturile și libertățile omului”

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.”

Articolul 8

„Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale”

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 16. Egalitatea

- (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.
- (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20. Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
- (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. "

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003
(republicat în M.O., 2012, nr.263-269, art.855)

Articolul 9. Egalitatea în fața legii și a autorităților

(1) Toți sînt egali în fața legii, a organelor de urmărire penală și a instanței de judecată fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

(2) Condițiile speciale de urmărire penală și judecare față de anumite categorii de persoane care beneficiază, conform legii, de un anumit grad de imunitate se asigură în baza prevederilor Constituției, tratatelor internaționale, prezentului cod și altor legi.

Articolul 10. Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane

(1) Toate organele și persoanele participante la procesul penal sînt obligate să respecte drepturile, libertățile și demnitatea persoanei.

(2) Limitarea temporară a drepturilor și libertăților persoanei și aplicarea de către organele competente a măsurilor de constrîngere față de ea se admit numai în cazurile și în modul strict prevăzute de prezentul cod.

(3) În desfășurarea procesului penal, nimeni nu poate fi supus la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante, nimeni nu poate fi deținut în condiții umilitoare, nu poate fi silit să participe la acțiuni procesuale care lezează demnitatea umană.

(31) Sarcina probațiunii neaplicării torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante îi revine autorității în a cărei custodie se află persoana privată de libertate, plasată la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțămîntul său tacit.

(4) Orice persoană este în drept să-și apere prin orice mijloc neinterzis de lege drepturile, libertățile și demnitatea umană, lezate sau limitate nelegitim în cursul procesului penal.

(5) Prejudiciul cauzat drepturilor, libertăților și demnității umane în cursul procesului penal se repară în modul stabilit de lege.

Articolul 13. Inviolabilitatea proprietății

(1) Persoana fizică sau juridică nu poate fi lipsită în mod arbitrar de dreptul de proprietate. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decît din motive de utilitate publică și în condițiile prezentului cod și conform principiilor generale ale dreptului internațional.

(2) Bunurile pot fi puse sub sechestru numai în baza hotărârii judecătorești.

(3) Bunurile ridicate în cursul acțiunii procesuale se descriu în procesul-verbal al acțiunii respective, iar persoanei de la care acestea au fost ridicate i se înmânează copia de pe procesul-verbal al acestei acțiuni.

Codul penal al RM

Articolul 61. Noțiunea și scopul pedepsei penale

(1) Pedepsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor.

(2) Pedepsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane. Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

Articolul 64. Amenda

(1) Amenda este o sancțiune pecuniară ce se aplică de instanța de judecată în cazurile și în limitele prevăzute de prezentul cod.

(2) Amenda se stabilește în unități convenționale. Unitatea convențională de amendă este egală cu 50 de lei.

(3) Mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele de la 500 la 3000 unități convenționale, iar pentru infracțiunile săvârșite din interes material – pînă la 20000 unități convenționale, luîndu-se ca bază mărimea unității convenționale la momentul săvârșirii infracțiunii. Mărimea amenzii se stabilește în funcție de gravitatea infracțiunii săvârșite și de situația materială a celui vinovat și a familiei sale. Luînd în considerare circumstanțele cauzei, instanța de judecată poate dispune achitarea amenzii în rate timp de pînă la 5 ani.

(3.1) În cazul infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave, condamnatul este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul în care hotărîrea devine executorie. În acest caz, se consideră că sancțiunea amenzii este executată integral.

(5) În caz de eschivare cu rea-voință a condamnatului de la achitarea amenzii stabilite ca pedeapsă principală sau complementară, instanța de judecată poate să înlocuiască suma neachitată a amenzii cu închisoare în limitele termenelor pedepsei maxime, prevăzute de articolul respectiv al Părții speciale a prezentului cod. Suma amenzii se înlocuiește cu închisoare, calculîndu-se o lună de închisoare pentru 100 unități convenționale.

Articolul 75. Criteriile generale de individualizare a pedepsei

(1) Persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

(2) În cazul alternativelor de pedeapsă prevăzute pentru infracțiunea săvârșită, pedeapsa cu închisoare are un caracter excepțional și se aplică atunci cînd gravitatea infracțiunii și personalitatea infractorului fac necesară aplicarea pedepsei cu închisoare, iar o altă pedeapsă este insuficientă și nu și-ar atinge scopul. O pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blîndă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei. Caracterul excepțional la aplicarea pedepsei cu închisoare urmează a fi argumentat de către instanța de judecată.

(3) Pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, pedeapsa se aplică minorului numai dacă se apreciază că luarea măsurii cu caracter educativ nu este suficientă pentru corectarea minorului.

Articolul 324. Corupere pasivă

(1) Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către o persoană publică sau de către o persoană publică străină de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

(2) Aceleași acțiuni săvârșite:

- a) de un funcționar internațional;
- b) de două sau mai multe persoane;
- c) cu extorcarea de bunuri sau servicii enumerate la alin.(1);
- d) în proporții mari

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 10 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani.

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvârșite:

- a) de o persoană cu funcție de demnitate publică;
- b) în proporții deosebit de mari;
- c) în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,

se pedepsesc cu închisoare de la 7 la 15 ani cu amendă în mărime de la 8000 la 10000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 10 la 15 ani.

(4) Acțiunile prevăzute la alin. (1), săvârșite în proporții care nu depășesc 100 unități convenționale,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

Articolul 325. Coruperea activă

(1) Promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unei persoane publice sau unei persoane publice străine de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru aceasta sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia

se pedepsește cu închisoare de până la 6 ani cu amendă în mărime de la 2000 la 4000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 10000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Aceleași acțiuni săvârșite:

- b) de două sau mai multe persoane;
- c) în proporții mari

se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 7 ani cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 10000 la 14000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvârșite:

- a) în proporții deosebit de mari;
- a) în privința unei persoane cu funcție de demnitate publică sau a unui funcționar internațional;

b) în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale,
se pedepsesc cu închisoare de la 6 la 12 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 unități convenționale, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 14000 la 18000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Persoana care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii enumerate la art.324 este liberată de răspundere penală dacă ele i-au fost extorcate sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sînt la curent cu infracțiunea pe care a săvîrșit-o.

Legea cu privire la asigurarea egalității

Articolul 2. Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații:
discriminare – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse;.....

Articolul 4. Formele grave ale discriminării

Formele grave ale discriminării sînt:

- d) discriminarea persoanelor pe baza a două sau mai multe criterii;
- e) discriminarea săvîrșită de două sau mai multe persoane;
- f) discriminarea săvîrșită de două sau mai multe ori;
- g) discriminarea săvîrșită asupra unui grup de persoane;

Legislația internațională relevantă cazului

Articolul 6 Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărîrea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci cînd interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci cînd, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

- a) să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;
- b) să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;
- c) să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci cînd interesele justiției o cer;
- d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;
- e) să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.

Articolul 13. Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Audiind participanții la proces, studiind materialele cauzei penale, instanța ajunge la concluzia că sînt întrunite condițiile, menționate în Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, în legătură cu ce dispune admiterea demersului înaintat de avocatul Botnaru Ruslan în vederea solicitării Curții Constituționale să verifice constituționalitatea prevederilor art.325 Cod Penal al Republicii Moldova.

Colegiul penal se bazează pe prevederile art.7 al.(3) CPP RM, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării

cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

Potrivit art.135 al.(1) lit.a), g) din Constituția RM se reglementează, că Curtea Constituțională:

-a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

-g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție.

Potrivit prevederilor art. 7 alin. (3.1) Cod de procedură penală al RM, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Instanța de judecată ține cont și de Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (Sesizarea nr.55b/2015), potrivit căreia Curtea Constituțională a hotărât, în sensul articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) coroborat cu articolele 20, 115,116 și 134 din Constituție următoarele:

-în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

-excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

-sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În respectiva Hotărâre la fel s-a statuat, că până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea prezentei hotărâri, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) din Constituție și astfel cum au fost explicate în prezenta hotărâre, în conformitate cu considerentele menționate în cuprinsul acesteia și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

În situația în care Curtea Constituțională prin hotărârea nr.2 din 09.02.2016 privind interpretarea art.135 al.(1) lit.a) și g) din Constituția RM/sesizarea nr.55b/2015/ a hotărât că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale direct de către judecătorii pe rolul

10
cărora se află cauza, Colegiul penal aplică direct prevederile Hotărârii Curții Constituționale din 09.02.2016.

Instanța de judecată, ținând cont de prevederile legale la acest capitol și de obligațiile impuse instanței de judecată prin Hotărârea CC nr.2 din 09.02.2016, consideră posibilă admiterea demersului înaintat pe caz de avocat, fiind întrunite condițiile expuse în Hotărârea Curții Constituționale nr.2, obiectul excepției de neconstituționalitate ridicate fiind art.art.325 CPP RM, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de către avocatul Ruslan Botnaru în interesele inculpatei Cvasniuc Alina, prevederile ridicate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei penale respective în raport cu învinuirea adusă inculpaților și nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Conducându-se de art.7, art.375 Cod de Procedură Penală al RM, art.135 al.(1) lit.a din Constituția RM, instanța de judecată,

DISPUNE:

Se admite demersul avocatului Ruslan Botnaru în interesele inculpatei Cvasniuc Alina privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, invocată în cadrul judecării cauzei penale de învinuire a cet.Cvasniuc Alina de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.325 alin.(1) din Codul Penal.

Se sezizează Curtea Constituțională despre excepția de neconstituționalitate ridicată de avocatul Ruslan Botnaru pentru verificarea constituționalității asupra următoarelor:

1. Constituționalitatea omisiunii legiuitorului de a reglementa un prag minim pentru bunurile promise/oferte/date în calitate de mită (corupere) unei persoane publice în art.325 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120.

2. Constituționalitatea sancțiunii minime cu amenda a articolului 325 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120,;

3. Constituționalitatea sancțiunii maxime cu amenda a articolului 325 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art.120, -

Încheierea, separat, nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecător

Grosu Stanislav